

Η «ΜΑΧΗ ΤΩΝ ΧΡΕΟΓΡΑΦΩΝ» ΣΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (Οκτώβριος 1943)

Η σφοδρή αντιπαράθεση μεταξύ του προσωπικού της Εθνικής Τράπεζας και των κατοχικών αρχών τον Οκτώβριο του 1943, γνωστή ως «Μάχη των Χρεογράφων», υπήρξε η κορυφαία αντιστασιακή εκδήλωση μέσα στην Τράπεζα κατά την περίοδο 1941-44, όταν οι εργαζόμενοι και ορισμένα στελέχη της προάσπισαν με αποφασιστικότητα και αίσθημα ευθύνης το πλούσιο χαρτοφυλάκιο της από την επιβουλή των κατακτητών και των κατοχικών συνεργατών τους.

Από τη στιγμή της κατάληψης της χώρας, οι δυνάμεις του Άξονα και οι κατοχικοί συνεργάτες τους επιδόθηκαν σε αρπαγές και πιέσεις προς την Εθνική Τράπεζα για αναγκαστικές παραχωρήσεις περιουσιακών της στοιχείων, κυρίως χρεογράφων βιομηχανικών επιχειρήσεων από το σημαντικό χαρτοφυλάκιο της, τα οποία αντιπροσώπευαν σταθερές αξίες που δεν θίγονταν από την κατάρρευση του νομίσματος. Μέχρι και το 1942 η εκλεγμένη, πριν από την Κατοχή, Διοίκηση της ΕΤΕ υπό τον συνδιοικητή Κων. Ζαβιτζιάνο είχε γενικά καταφέρει να προστατεύσει την περιουσία της Τράπεζας και να διασφαλίσει την αυτοτέλειά της. Όμως τον Ιανουάριο του 1943 τα πράγματα αλλάζουν όταν η κυβέρνηση του Ιω. Ράλλη διορίζει διοικητή τον έμπιστό της Γεώργιο Μερκούρη και αντικαθιστά το εκλεγμένο Συμβούλιο.

Αρχές Οκτωβρίου του 1943 το κατοχικό καθεστώς, για να αντιμετωπίσει τον αχαλίνωτο πληθωρισμό και την κερδοσκοπία στο Χρηματιστήριο Αθηνών, ζητά από τη Διοίκηση της Εθνικής Τράπεζας να παρέμβη στη χρηματιστηριακή αγορά πλώνοντας μεγάλο ποσοστό χρεογράφων ιδιοκτησίας της, με σκοπό την πτώση των τιμών τους και την αντίστοιχη πτώση στις τιμές του χρυσού και των τροφίμων. Ήταν όμως σχεδόν αυτονόητο ότι η ενέργεια αυτή θα είχε τραγικά αποτελέσματα: χωρίς να ανακόπτει ουσιαστικά την άνοδο των τιμών, θα απογύμνωνε την Τράπεζα από το πιο πολύτιμο περιουσιακό της στοιχείο και την πιο σταθερή της επένδυση (που σχετιζονταν άμεσα με το μέλλον της ΕΤΕ και την επιβίωση του Προσωπικού της), ενώ οι τίτλοι των σημαντικότερων ελληνικών επιχειρήσεων θα πέρναγαν στα χέρια των κατακτητών, των μαυραγοριτών και των κερδοσκόπων συνεργατών του καθεστώτος, των μόνων που διέθεταν χρηματικά μέσα τότε για την απορρόφησή τους.

Την υποχωρητικότητα και τις παλινωδίες του διορισμένου διοικητή αναπλήρωσε η αποφασιστικότητα, η συνέπεια και η τόλμη του Προσωπικού με επικεφαλής την εαμική Διοικητική Επιτροπή του Συλλόγου. Ο ΣΥΕΤΕ (πρόεδρος της Δ.Ε. ο Θ. Ευθυμίου, αντιπρόεδρος ο Κ. Μπάκας) μαζί με ανώτατα στελέχη της Τράπεζας (Αλ. Διομήδης, Ιω. Παρασκευόπουλος, Ν. Γουναράκης, Π. Μπόμπολης, Ν. Λεμπέσης κ.ά), τους υπόλοιπους συλλόγους με τους εκπροσώπους τους και τις πατριωτικές αντιστασιακές οργανώσεις πίεσαν με διάφορους τρόπους για να μην εφαρμοστεί η απαίτηση της Κυβέρνησης. Με «εισβολή» και έντονη διαμαρτυρία στο συνεδριάζον Γενικό Συμβούλιο της ΕΤΕ (15.10.1943), με συγκεντρώσεις και διαμαρτυρίες των εργαζομένων, με υπομνήματα, συνθήματα και ανακοινώσεις, με εκκλήσεις στους παλαιούς πολιτικούς παράγοντες του τόπου να παρέμβουν, ακόμη και με απειλές στη διορισμένη Διοίκηση.

Η μεγαλειώδης αυτή συνδυασμένη κινητοποίηση ακύρωσε την άμεση υλοποίηση του ύποπτου αυτού σχεδίου.

Ακόμη και όταν ο κατοχικός υπουργός Οικονομικών Έκτ. Τσιρονίκος επέβαλε νομοθετικά στις τράπεζες την υποχρεωτική παραχώρηση μεγάλου ποσοστού χρεογράφων τους, στις 26.10.1943, το σχεδιαζόμενο ξεπούλημα των περιουσιακών στοιχείων της ΕΤΕ αποτράπηκε λόγω της ισχυρής, καθολικής αντίδρασης που είχε εκδηλωθεί το προηγούμενο χρονικό διάστημα και τη συνεπαγόμενη καθυστέρηση στην εφαρμογή του κυβερνητικού μέτρου, όπου τελικά εκποιήθηκε στο Χρηματιστήριο μόνο μικρό ποσοστό χρεογράφων της γύρω στο 15%.